

ਪਰਚੇ "ਬਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ - ਸਾਡੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ"

ਬਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ -- ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ

ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸਦਰ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਜਾਂ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਜਾਂ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗਣਗੀਆਂ ਬਲਕਿ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਖੇ ਵੱਖਰੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਏ ਹਨ ਜੋ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਦਮਾ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਸੰਭਾਵਿਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ / ਬਦਸਲੂਕੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ / ਸਰਪ੍ਰਸਤਾਂ, ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵੀ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਲਿੰਗ, ਉਮਰ, ਜਾਤ, ਭਾਸ਼ਾ, ਧਰਮ, ਨਿਵਾਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਸਿਹਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਸਮਰੱਥਾ ਜਾਂ ਵਿਵਹਾਰ, ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਬਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕੀ ਹੈ

ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ, ਬਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰਕ / ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਬਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ (ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਉਮਰ, ਸਥਿਤੀ, ਗਿਆਨ, ਸੰਸਥਾਗਤ ਰੂਪ) ਅੰਤਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਜਾਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀਆਂ / ਪਛਾਣਾਂ ਕਾਰਨ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਜਾਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿਚ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬੱਚੇ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਬੱਚੇ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਬਾਲਗ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਨੁਕਸਾਨ / ਬਦਸਲੂਕੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ

(1) ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਨ / ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ

ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਜਾਂ ਹਿੰਸਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਸਹਿਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ ਮੁੱਕਾ ਮਾਰਨਾ, ਲੱਤ ਮਾਰਨਾ, ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਮਾਰਨਾ, ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣਾ, ਦਮ ਘੁਟਣਾ, ਸਾੜਨਾ, ਇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਣਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ 'ਤੇ ਥੋਪਿਆ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਵਿਗਾੜ), ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਤ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਟ-ਗ਼ੈਰ-ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਨ / ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਨ / ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਸੰਭਾਵਤ ਸੰਕੇਤਕ

ਸਰੀਰਕ ਸੂਚਕ

- ਜ਼ਖਮ, ਕੱਟ, ਚੱਕ, ਸੜਨ, ਝੁਲਸਣ, ਹੱਡੀਆਂ ਟੁੱਟਣ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੱਟਾਂ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜ਼ਖਮੀ ਜੋ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹਨ।
- ਹੱਥਾਂ, ਗੁੱਟਾਂ, ਲੱਤਾਂ, ਗਿੱਟਿਆਂ, ਪੇਟ ਅਤੇ ਕਮਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜੋ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਬੱਚਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।
- ਜ਼ਖਮ ਜਾਂ ਸੱਟਾਂ, ਦੋਵੇਂ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ, ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੱਚਾ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ।
- ਬੱਚਾ ਬਹੁਤ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ, ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਝੜਨ ਜਾਂ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਵਹਾਰਕ ਸੂਚਕ

- ਬੱਚੇ ਦੀ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ / ਕੋਰਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਮਾਪਿਆਂ / ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਤਾ / ਬੱਚੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪ੍ਰਤੱਖ / ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹਨ।
- ਬੱਚੇ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਲਈ ਡਾਕਟਰੀ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਦੇਰੀ।
- ਬੱਚੇ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- ਬੱਚੇ ਦੁਆਰਾ ਖੇਡਣ ਜਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ / ਬਦਸਲੂਕੀ ਦੇ ਸੀਨ ਬਣਾਉਣਾ / ਦੁਬਾਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।

ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸਿਰ ਦਾ ਸਦਮਾ (ਪਹਿਲਾਂ "ਸ਼ੈਕਨ ਬੇਬੀ ਸਿੰਡਰੋਮ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ)

- ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸਿਰ ਦਾ ਸਦਮਾ (ਪਹਿਲਾਂ "ਸ਼ੈਕਨ ਬੇਬੀ ਸਿੰਡਰੋਮ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਕੁੱਟਮਾਰ, ਗਾਲਾਂ ਕੱਢਣ, ਖਿੱਚਣ, ਆਦਿ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਭਿਆਨਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

- ਮਨੁੱਖੀ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਟਿਸ਼ੂ ਅਤੇ ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਪਾੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਕੱਸ ਕੇ ਨਹੀਂ ਜੁੜੇ ਹੁੰਦੇ | ਬੱਚੇ ਖਾਸਕਰ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਨਰਮਾਈ ਅਤੇ ਗਰਦਨ ਵਿਚ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ | ਹਿੰਸਕ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਕਿੰਟਾਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਾਉਣਾ - ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੱਕੇਸ਼ਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨਾ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸਥਾਈ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ, ਅੰਨ੍ਹਾਪਣ, ਦੌਰਾ ਪੈਣਾ ਜਾਂ ਮੌਤ ਵੀ |
- ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਰੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਗੁੱਸੇ ਜਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ | ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਣਾ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ |
- ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਰੋਕੇ ਬਿਨਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਲਈ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਇਸ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਵੇਖੋ: https://www.fhs.gov.hk/english/health_info/child/13041.html.
- ਸ਼ੈਕਨ ਬੇਬੀ ਸਿੰਡਰੋਮ 'ਤੇ ਆਡੀਓ-ਵਿਡੀਓ ਸਰੋਤਾਂ ਲਈ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਇਸ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਜਾਓ: https://www.fhs.gov.hk/tc_chi/mulit_med/000019.html (ਕੇਵਲ ਕੈਟੋਨੀਜ਼ ਵਰਜਨ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ) |
- ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਜਾਂ ਹਿੰਸਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਹਿਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਸਪਤਾਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੋ | ਨਮੋਸ਼ੀ, ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਡਰ ਕਾਰਨ ਓਹਲੇ ਨਾ ਹੋਵੋ | ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਾਕਟਰੀ ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਿਤ ਇਲਾਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ |

ਕੀ ਸਰੀਰਕ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਨ / ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

- ਸਰੀਰਕ ਸਜ਼ਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਤੀਰੇ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਦੁੱਖ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣਾ ਹੈ | ਬਹੁਤੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਮਾਪਿਆਂ / ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ | ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਰੀਰਕ ਸਜ਼ਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ | ਜਦੋਂ ਮਾਪੇ / ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਵੱਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਚੈਨਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ | ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋਏਗਾ ਬਲਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਣਚਾਹੇ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣਗੇ | ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਰੀਰਕ ਸਜ਼ਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਖਰਾਬ ਕਰੇਗੀ, ਉਦਾ. ਸਵੈ-ਮਾਣ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ | ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਮਾਂ-ਪਿਓ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ 'ਤੇ ਵੀ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ |
- ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਨ / ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਮਾਪਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾਵੀਂ ਸਜ਼ਾ

ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ | ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਪੂਰਨ ਮਾਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਸਜਾ ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਨ / ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ | ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ | ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਵਿਵਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਰੀਰਕ / ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਬਜਾਏ ਮਾਪਿਆਂ / ਦੇਖਭਾਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਹੈ |

ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚੇ / ਬਦਸਲੂਕੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਏਗਾ?

- ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚੇ / ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਦਰਦ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋਣਾ ਪਏਗਾ ਬਲਕਿ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਵੱਖੇ ਵੱਖਰੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ |
- ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ | ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਸਦਮੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਣਨਗੇ | ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਸੰਭਾਵਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ |

(2) ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ

- ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਜਾਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਭਰਮਾਉਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਚਾ ਇਸ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਜਾਂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਜੋ ਉਸ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਅਣਉਚਿਤਤਾ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ |
- ਇਸ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿਚ ਉਹ ਵਿਵਹਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਸਰੀਰਕ ਸੰਪਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ (ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਬਲਾਤਕਾਰ, ਓਰਲ ਸੈਕਸ, ਦੂਸਰਿਆਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਚੇ ਦੀ ਖਰੀਦ / ਉਸ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼, ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ, ਆਦਿ) |
- ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲੁਭਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਦੇ ਨਾਲ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਕੀਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਅਤੇ / ਜਾਂ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਸੰਬੰਧ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ (ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਜਾਂ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਰਾਹੀਂ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ) |
- ਕਿਸੇ ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅੱਲ੍ਹੜ ਉਮਰ ਲਈ ਅਲੱਗ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ |

ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ |

ਮਿੱਥ ਬਨਾਮ ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਬਾਰੇ ਹਕੀਕਤ |

ਮਿਥਿਹਾਸਕ

ਹਕੀਕਤ

☒ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਰੂਪ ਸਿਰਫ ਬਲਾਤਕਾਰ, ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਅਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਹਮਲੇ ਹਨ |

☑ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਰੀਰਕ ਸੰਪਰਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਕਿਰਿਆਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸ਼ਲੀਲ ਐਕਸਪੋਜ਼ਰ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੋਂ ਹਸਤ ਮੈਥੁਨ ਕਰਾਉਣਾ / ਉਸ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ / ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇਖਣ / ਅਸ਼ਲੀਲ ਫਿਲਮਾਂ, ਵੀਡੀਓ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਆਦਿ, ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਆਦਿ ਵੀ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹਨ।

ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਵਿਚ ਇਕ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਕੀਤੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਸਦਾ / ਉਸ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਢੰਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧ / ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ | (ਉਦਾ. ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਜਾਂ ਇੰਟਰਨੈਟ ਰਾਹੀਂ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਾ)

ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅੱਲ੍ਹੜ ਉਮਰ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਅੱਲ੍ਹੜ ਉਮਰ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ |

☒ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਜਨਬੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ |

☑ ਬਹੁਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ | ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਬੱਚਾ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ | ਉਹ ਬੱਚੇ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ| ਦੋਸ਼ੀ ਅਕਸਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸੈਕਸ ਜਾਂ ਜਿਨਸੀ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਉਲਝਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਨਾਮ, ਚਾਲਾਂ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ |

☒ ਸਿਰਫ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ |

☑ ਮੁੰਡੇ ਸਮਲਿੰਗੀ ਜਾਂ ਉਲਟ ਲਿੰਗ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੁਆਰਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ |

ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਸੰਭਾਵਤ ਸੰਕੇਤ

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੱਚੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਤਜ਼ਰਬਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂ ਡਰਦੇ ਹਨ | ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਣਗੇ | ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ

ਦੇ ਵਤੀਰੇ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ | ਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੇ ਸੂਚਕਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:

ਸਰੀਰਕ ਸੂਚਕ

- ਜਣਨ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਰਦ, ਸੋਜ ਜਾਂ ਖੁਜਲੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ |
- ਟਾਇਲਟ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬੋਅਲ ਕੰਟਰੋਲ ਜਾਂ ਬਲੈਡਰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ |
- ਵਾਰ ਵਾਰ ਪਿਸ਼ਾਬ ਨਾਲੀ ਦੀ ਲਾਗ |
- ਜਿਨਸੀ ਸੰਚਾਰਿਤ ਬਿਮਾਰੀ |
- ਗਰਭ ਅਵਸਥਾ |

ਵਿਵਹਾਰਕ ਸੂਚਕ

- ਸੈਕਸ ਜਾਂ ਜਿਨਸੀ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ |
- ਬੱਚਾ ਬਾਲਗਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਾਲਗਾਂ ਦੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਫੂਹਦਾ ਹੈ |
- ਖੇਡਣ ਜਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਸੀਨ ਬਣਾਉਣਾ / ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ |
- ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦਾ ਬੱਚਾ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹੀ ਪਲੰਘ ਆਪਣੇ ਵਿਪਰੀਤ ਲਿੰਗ ਦੇ ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਾ ਹੈ |
- ਸਵੈ-ਦੇਖਭਾਲ ਦੀਆਂ ਕਾਫੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲਾ ਬੱਚਾ ਜਿਸਦਾ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਕਸਰ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਸਫਾਈ / ਦੇਖਭਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾ. ਨਹਾਉਣਾ, ਟਾਇਲਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਕੱਪੜੇ ਬਦਲਣੇ ਆਦਿ।)
- ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੱਥਰਸੀ |
- ਇਕੱਲੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡਰ, ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਅੱਖ ਜੋੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ |
- ਕਿਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ / ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਲਿੰਗ ਦੇ / ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਲਿੰਗ / ਵਿਅਕਤੀਗਤ (ਵਿਅਕਤੀਆਂ) ਨਾਲ ਠਹਿਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਰੋਧਕ |
- ਅਕਸਰ ਸੁਪਨੇ, ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਜਾਂ ਨੀਂਦ ਵਿਚ ਸੌਣ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਲ |
- ਨਿਰਾਸ਼, ਘਟੀਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਜਾਂ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਨਾਲ ਵੀ |
- ਵਿਵਹਾਰ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ (ਉਦਾ. ਕੱਚਾ / ਬੁਲੀਮੀਆ, ਮੋਟਾਪਾ, ਖੁੱਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਣਾ, ਘਰੋਂ ਭੱਜਣਾ, ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ, ਵਾਅਦਾ, ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ)

ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਕੇਤਕ ਸਿਰਫ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਹਨ | ਜੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸੂਚਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ |

ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਹੋਇਆ ਹੈ?

ਕਰਨਾ

- ✓ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਰਹੋ

ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ

- ✗ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਬਣੋ, ਪੱਖਪਾਤੀ / ਸ਼ੱਕੀ ਢੰਗ ਅਪਣਾਓ

✓ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੋ।	✗ ਨਿਰਣਾਇਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰੋ
✓ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕੇ	✗ ਕਾਲਪਨਿਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੋ
✓ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਓ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰੋਗੇ	✗ ਵੱਖਰਾ / ਧਰਮ
✓ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਓ ਕਿ ਉਹ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ	
✓ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਗੁਪਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ	
✓ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੀ / ਉਸਦੀ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ	

ਜੇ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ:

ਕਰਨਾ

- ✓ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ, ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਡਾਕਟਰ, ਆਦਿ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਸਹਾਇਤਾ ਲਓ |

ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ

- ✗ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਓ
- ✗ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਡਰ ਲਈ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰੋ
- ✗ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ / ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਓ
- ✗ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ

ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ:

- ✓ ਤੁਸੀਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਤੋਂ ਮਦਦ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ, ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਡਾਕਟਰ, ਆਦਿ |

ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ?

- ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਿਓ:

- ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਜਨਬੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।
- ਸਰੀਰ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਗ, ਉਦਾ. ਛਾਤੀ, ਜਣਨ, ਆਦਿ ਇਨ੍ਹੇ ਨਿਜੀ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।
- ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਾੜੇ ਸੰਪਰਕ ਜਾਂ ਦੋਸਤਾਨਾ ਬੇਨਤੀ (ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਸਮੇਤ) ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।
- ਉਹ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਹਿਲਾਉਣਾ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ "ਕੋਈ" ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ, ਚੀਕਣਾ, ਭੱਜਣਾ ਆਦਿ ਜਾਂ ਤੁਰੰਤ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣਾ।
- ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਇਕ ਗ਼ਲਤ ਕੰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
- ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬਾਲਗ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸਹਾਇਤਾ ਮੰਗਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਜਾਂ ਗੁਪਤ ਛੂਹ ਬਾਰੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।
  - ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਬਾਲਗ ਉਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਉਹ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਜਾਂ ਚੁੰਮਣ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਜਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਨਾ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਆਮ ਸਮਾਜਕ ਦੂਰੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਸਰੀਰਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬੱਚੇ ਦੀ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਰੋਸੇ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਲੈ ਕੇ ਜਿਨਸੀ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣਗੇ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਸਿੱਖ ਸਕਣ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ।
- ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਣ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਯੋਗ ਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ।

(3) ਅਣਗੌਲਿਆ

ਧਿਆਨ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਜਾਂ ਦੁਹਰਾਏ ਪੈਟਰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਜੋ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਿਹਤ ਜਾਂ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਣਗੌਲਿਆ ਹੋਣ ਦਿੱਤੇ ਰੂਪਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ:

- (a) ਸਰੀਰਕ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਖਾਣਾ / ਕੱਪੜਾ / ਆਸਰਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ, ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਲੱਗਣ / ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ, ਉਚਿਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਘਾਟ, ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਛੱਡਣਾ, ਖਤਰਨਾਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਗਲਤ ਭੰਡਾਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬੱਚੇ ਦੁਆਰਾ ਦੁਰਘਟਨਾ ਗ੍ਰਸਤ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ), ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ

ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੁਆਰਾ ਖਤਰਨਾਕ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ); ਜਾਂ

- (b) ਮੈਡੀਕਲ (ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਇਲਾਜ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ); ਜਾਂ
- (c) ਵਿਦਿਅਕ (ਬੱਚੇ ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ / ਸਿਖਲਾਈ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਲਈ ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ/ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ)|

ਅਣਗਹਿਲੀ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ।

ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਵਿਕਾਸ ਲਈ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਬੇਸਿਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ:

- **ਭੋਜਨ**

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸੰਤੁਲਿਤ ਅਤੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਖਾਣ ਦੀ ਚੰਗੀ ਆਦਤ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਹੀ ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ।

- **ਨਿੱਜੀ ਸਫਾਈ ਅਤੇ ਸਵੱਛਤਾ**

ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੇ ਘਰੇਲੂ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੇ ਕੱਪੜੇ, ਮੌਸਮ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ / ਉਚਿਤ ਕਪੜੇ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਡਾਕਟਰੀ / ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਇਲਾਜ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

- **ਘਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ**

ਹਾਦਸਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਚੀਜ਼ਾਂ / ਘਰੇਲੂ ਦਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

- **ਨੀਂਦ ਅਤੇ ਆਰਾਮ**

ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਅਰਾਮਦਾਇਕ ਨੀਂਦ ਵਾਲਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸੌਣ ਦੀ ਚੰਗੀ ਆਦਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਰਾਮ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ ਜਿਸਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

- **ਸਿੱਖਿਆ**

ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸੂਝਵਾਨ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗਾ | ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇਖਭਾਲ / ਵਿਦਿਅਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ, ਸਿੱਖਿਆ ਜਾਂ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਸਕਿੰਟ

- ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਤੇ, ਬੱਚੇ ਕੁਪੋਸ਼ਣ, ਘੱਟ ਭਾਰ ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਕਿੰਟ ਵਿਖਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

- ਬੱਚੇ / ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
- ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਅਚਾਨਕ ਬਿਨਾਂ ਦੱਸੇ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਅਕਸਰ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣਾ / ਸਕੂਲ ਛੱਡ ਦੇਣਾ।
- ਸਰੀਰਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਣਦੇਖੇ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਮੈਡੀਕਲ / ਦੰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਾ ਕਰਨ।
- ਕੱਪੜਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਂ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਗੰਦੇ ਅਤੇ ਰੁਲੇ ਹੋਏ |
- ਭੁੱਖੇ ਹੋਣ , ਖਾਣਾ ਮੰਗਣ ਜਾਂ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ।
- ਘਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਬਾਲਗ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ |
- ਜ਼ਹਿਰੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਖਤਰਨਾਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਹਿਰ ਚੜਨਾ / ਦੁਰਘਟਨਾ ਹੋਣਾ |
- ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਛੋਟੇ ਬਾਲਕ / ਬੱਚੇ ਦਾ ਸ਼ੱਕੀ ਖਤਰਨਾਕ ਦਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਨ ਨਾਲ ਪਾਏ ਜਾਣਾ |

ਅਣਗਹਿਲੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮਾਪਿਆਂ / ਸੰਭਾਲ ਕਰਤਾ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਸੰਕੇਤਕ

- ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਰਜਣਾ |
- ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਬਿਨਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਨਾ |
- ਸਹੀ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਿਹਤ / ਮੈਡੀਕਲ ਫਾਲੋ-ਅਪ ਜਾਂ ਚੈੱਕ-ਅਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ |
- ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਦੇ ਬੱਚੇ ਲਈ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ / ਪਛਾਣ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਦੇਣਾ |
- ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕੀ ਖਤਰਨਾਕ ਨਸ਼ੇ ਲੈਣਾ |

(4) ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਨੁਕਸਾਨ / ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ

ਵਤੀਰੇ ਅਤੇ / ਜਾਂ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਅਤਿ ਘਟਨਾ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਿਹਤ (ਭਾਵਨਾਤਮਕ, ਬੋਧਵਾਦੀ, ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ ਸਮੇਤ) ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਨੁਕਸਾਨ / ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਨੁਕਸਾਨ / ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿਹਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਅਸਵੀਕਾਰ, ਇਕੱਲਤਾ ਅਤੇ ਧਾਰਣਾ

ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਹੋਣਾ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਮ ਸਮਾਜਕ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਣਾ (ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਹਾਣੀਆਂ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸੀਮਾਵਾਂ ਜਾਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣਾ), ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਖਤ ਅਲੋਚਨਾ ਕਰਨਾ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਵਜ੍ਹਾ ਡਾਂਟਣਾ, ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨਾ, ਬੱਚੇ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣਾ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਦਾਸੀਨ ਹੋਣਾ, ਬੱਚੇ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ |

ਧਮਕੀਆਂ

ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਧਮਕਾਉਣਾ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਖਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਕਰਨਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਡਰ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਤੀਬਰ ਭਾਵਨਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਗਾਤਾਰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਜਾਂ ਡਰਾਉਣੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ / ਛੱਡਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇਣਾ, ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਖਤਰੇ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਖਤ ਜਾਂ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਜੋ ਉਹ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ) |

ਗੁੰਮਰਾਹ

ਬੱਚੇ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਪੱਖੋਂ ਅਣਉਚਿਤ ਗੱਲਬਾਤ (ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਨੁਕੂਲਤਾ, ਪੈਰੋਨਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਇਨਫੋਟੇਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ), ਗਲਤ / ਭਟਕੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਬਣਾਉਣਾ (ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਬੱਚੇ ਦੇ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਤੀਰੇ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨਾ, ਬੱਚੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਜਾਂ ਮਾਈਕ੍ਰੋ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕਰਨਾ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਹੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦਾ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ) |

ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਨੁਕਸਾਨ / ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਸੰਭਾਵਤ ਸੰਕੇਤਕ

- ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਬੱਚਾ ਘੱਟ ਭਾਰ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ, ਵਿਕਾਸ ਦੇਰੀ ਨਾਲ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ, ਸਰੀਰਕ ਬੇਅਰਾਮੀ ਜਾਂ ਲੱਛਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਂ ਭਾਵਾਤਮਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਸਿਰਦਰਦ, ਪੇਟ ਦਰਦ, ਦਸਤ, ਉਲਟੀਆਂ, ਚਮੜੀ ਦੀ ਐਲਰਜੀ, ਆਦਿ) |
- ਵਿਵਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਬੱਚਾ ਦੂਜਿਆਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਨਹੁੰ-ਕੱਟਣਾ, ਵਾਲ ਖਿੱਚਣਾ, ਅੰਗੂਠਾ ਚੂਸਣਾ, ਸਿਰ ਪਟਕਣਾ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਣਾ, ਆਦਿ), ਗਿੱਲਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ

ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਨੁਕਸਾਨ / ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਪਿਆਂ / ਸੰਭਾਲ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਭਾਵਤ ਸੰਕੇਤਕ

- ਬੱਚੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਰਲੇਪ ਜਾਂ ਉਦਾਸੀਨ ਹੋਣਾ, ਅਕਸਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਨਕਾਰਨਾ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਬੁਰਾ ਸਲੂਕ ਕਰਨਾ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਡਰਾਉਣਾ ਜਾਂ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕਰਨਾ |
- ਅਕਸਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਾਲਗ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ / ਜੋ ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਲਈ ਅਣਉਚਿਤ ਹੈ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵਿਤਕਰਾ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ |
- ਵਿਲੱਖਣ ਸਜ਼ਾ, ਅਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਵਿਵਹਾਰ |
- ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ / ਬਦਸਲੂਕੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੀ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ |

ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਰਾਖੀ

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸਰੀਰਕ, ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਸਕਣ | ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ | ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ, ਪਛਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ |

ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਿਹਤ ਦੇ ਸਧਾਰਣ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਮਾਪਿਆਂ ਜਾਂ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਦੇਖਭਾਲ, ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ | ਖੇਡੇ, ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਰੀਰਕ ਸੰਪਰਕ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ | ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਕੁਝ ਗਲਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਸਿਖਾਉਣਾ ਅਤੇ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ | ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਨਿਯਮ, ਲਚਕੀਲੇਪਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ |

ਨੁਕਸਾਨ/ ਬਦਸਲੂਕੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?

- ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ |
- ਜਿਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ / ਬਦਸਲੂਕੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ | ਨਸਲੀ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਬੱਚੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਦੇ ਜਾਂ ਝਿਜਕਦੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ | ਜੇ ਬੱਚਾ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਜਾਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ ਉਸਦੀ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੌਖਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ | ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ |
- ਅਪਰਾਧੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਮੁਸਕਲਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ | ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਮੱਸਿਆ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਅਕਸਰ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮਦਦ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ | ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ |
- ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ | ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ / ਬਦਸਲੂਕੀ ਕਰਨਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ | ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਹੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ / ਬਦਸਲੂਕੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼

ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

- ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ / ਬਦਸਲੂਕੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਦੂਰਗਾਮੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਵੱਲ ਭਾਗ ਦੇਵੇਗਾ।
- ਜੇ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ / ਬਦਸਲੂਕੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸਬੰਧਤ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਹਾਟਲਾਈਨ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ (ਟੈਲੀ: 2343 2255) ਜਾਂ ਜਿੰਨੇ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਬਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਇਕਾਈ।

ਫੈਮਲੀ ਅਤੇ ਚਾਈਲਡ ਪ੍ਰੋਟੈਕਟਿਵ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਲਈ,

https://www.swd.gov.hk/en/index/site_pubsvc/page_family/sub_list_ofserv/id_familyandc/